

Liekokasvit

Rev- och mattlummer
Lycopodium spp.

Uhanalaisuusluokka (IUCN):

EU:n lajikoodi: 1413

Luontodirektiivin laji (liite V)

BOR suojelutaso suotuisa, vakaa

ALP suojelutaso suotuisa, vakaa

Luonnehdinta

Riidenliekojen suku (*Spinulum* spp, luontodirektiivissä *Lycopodium* spp.) kuuluu luontodirektiivin liitteeseen V. Näiden lajien ottamista luonnosta ja hyödyntämistä voidaan säädellä. Euroopan unionin tulkinnan mukaan riidenliekojen suku käsitetään tässä yhteydessä laajasti. Riidenliekojen lisäksi siihen luetaan ketunlieot (*Huperzia*), konnanlieot (*Lycopodiella*) ja keltalieot (*Diphasiastrum*). Suomessa esiintyy kaikkiaan 16 tämän ryhmän lajia, alalajia tai itsenäisesti esiintyvää risteymää. Osa lajeista risteytyy keskenään ja välimuotoja esiintyy yleisesti. Lieot ovat monivuotisia, ainaviahantia varpumaisia sanikkaisia. Niillä on pitkät maata myöten suikertavat varret, joissa on pystyjä tiheälehtisiä haaroja. Lehdet ovat neulasmaisia, kellanharmaita tai vihreitä. Vaikka lieot muodostavat itiöitä, ne leviävät kuitenkin pääasiallisesti kasvullisesti. Aiemmin liekojen itiöpölyä on käytetty muun muassa lääkinä.

Elinympäristö ja levinneisyys

Kaikkia riidenliekoja, ketunliekoja, konnanliekoja ja keltaliekoja tavataan borealisella alueella. Harjuleiko (*D. tristachyum*) on harvinainen ja se esiintyy vain Lounais-Suomessa. Puolet lajeista esiintyy myös alpiinisella alueella. Lieot viihtyvät happamalla kangashumuksella ja sammalpeitteellä. Ne esiintyvät runsaina lehtomaisilla ja tuoreilla kankailla, ja viihtyvät myös viljavilla korpimailla sekä varjoisilla kallioseinämilläkin. Pohjois-Suomessa niitä tapaa myös kuivilla niityillä, rämeillä ja tunturikoivikoissa. Liekojen hennot juuret eivät ulotu kovin syvälle maahan, minkä vuoksi ne ovat heikohkoja kilpailijoita ja välttävät muiden kasvien tiheitä kasvustoja. Lieot runsastuvat yli 40-vuotiaissa metsissä, mutta harvinaistuvat puuston saavutettua sadan vuoden iän.

Nykytila ja uhkatekijät

Lieot ovat elinvoimaisia koko maassa. Suomessa niitä ei tiedetä käytettävän kaupallisiin tarkoituksiin ainakaan laajamittaisesti. Lieot kärsivät soiden ojituksesta, mutta löytävät myöhemmin uusia kasvupaikkoja turvekankailla. Metsien voimaperäinen uudistaminen, varsinkin jos siihen liittyy puulajin vaihtaminen, häiritsee liekokasvustoja. Vanhojen kuusikoiden päätehakkuut, metsämaan muokkaus ja uudistaminen männylle ovat hävittäneet liekojen suosimia häiriintymättömiä, kosteita, sammalen peittämiä kasvupaikkoja. Lieoilla ei ole leposilmuja, joista ne voisivat uudistua silmuja vaurioituttua. Niinpä ne ovat herkkiä kaikenlaisille ympäristömuutoksille.

Hoitosuositukset

Lieoille ei ole erityisiä hoitosuosituksia.

Lähteet

- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.). 1998. Retkeilykasvio. 4. uudistettu painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.
- Kurto, A. 2012. Harjukeltalieko – *Diphasiastrum tristachyum*. Teoksessa: Rytteri, T., Kalliovirta, M. & Lampinen, R. (toim.). Suomen uhanalaiset kasvit. S. 147–149. Tammi, Helsinki.
- Liukko, U.-M., Kemppainen, E. & Mäkelä, K. 2008. Hyödynnettävät lajit liitteessä V. Julk.: Liukko, U.-M. & Raunio, A. (toim.). Luontotyyppien ja lajien seuranta luonto- ja lintudirektiiveissä – Osa III Luontodirektiivin lajien seuranta. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 14/2008. S. 295–301.
- Salemaa, M. 2000. *Lycopodium annotinum* – Riidenlieko. Teoksessa: Reinikainen, A., Mäkipää, R., Vanha-Majamaa, I. & Hotanen, J.-P. (toim.). Kasvit muuttuvassa metsäluonnossa. Tammi, Helsinki. S. 122–123.

Kuva: Seppo Tuominen